

Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Halkla İlişkiler Öğrenimi Gören Öğrencilerin Mesleki Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Occupational Anxiety Levels Of Students Studying Public Relations at Associate and Undergraduate Levels

Mehmet Erhan SUMMAK *

ÖZ

Üniversite öğrenimi, kişilerin gelecekte yapacakları mesleğin temel belirleyicileri arasında yer alır. Bu süreç içerisinde kişi geleceğine ve mesleğine yönelik olarak çeşitli kaygılar duyabilmektedir. Bu kaygıların hissedilme dereceleri sosyal hayatını ve öğrenim hayatını belli aşamalarda olumsuz bir şekilde etkileyerek umutsuzluğa neden olmaktadır. Bu kaygılar içerisinde özellikle mezun olduktan sonra iş bulamama ve iş bulduğunda mesleki yeterlilik noktasındaki kaygılar önemli bir yer tutar. Ülkemizde özellikle gençler ve üniversite mezunları arasında işsizliğin yaygın olması bu kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin daha da artmasına neden olabilmektedir.

Konunun yukarıda ifade edilen öneminden dolayı, ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerini bazı değişkenlere göre incelenmesi amacı taşıyan bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma betimsel araştırma türünde ve ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem içerisinde birincil verileri elde etme aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anketler anketörler aracılığıyla yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesinde 2021-2022 eğitim- öğretim yılında ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evren içerisinde araştırmacıların zaman ve maliyet kısıtları dikkate alınarak tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve 300 örnek belirlenmiştir. Verilerin analizinde SPSS 21 istatistik paket programı kullanılmıştır. Cevaplayanların frekans dağılımları, demografik özellikleri incelenmiş, güvenilirlik testleri ve regresyon analizleri yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER

Halkla İlişkiler, Mesleki Kaygı, Üniversite Öğrencileri, Önlisans, Lisans.

ABSTRACT

University education is one of the main determinants of one's future profession. In this process, a person may experience anxiety regarding his/her future and profession. The level of feeling anxiety affects social life and educational life negatively in certain stages and leads to despair. The anxiety is particularly related to not finding a job after graduation and the professional competence when they find a job. The fact that unemployment among youth and university graduates is widespread in our country may cause anxiety and hopelessness levels to increase even more.

Due to the above mentioned importance of the subject, a research has been conducted to examine the occupational anxiety levels of students who are studying public relations at associate and undergraduate levels according to some variables. This research was carried out with descriptive relational screening method. In this method, the survey technique was used as a means of obtaining primary data. The surveys were conducted face to face by interviewers. The population of the research is composed of the students studying public relations at associate and undergraduate levels in the academic year of 2021-2022 at Selçuk University. Due to the constraint of time and cost, convenience sampling method, one of the random sampling methods, was used and 300 samples were selected. SPSS 21 statistical package program was used to analysis the data. The frequency distribution and demographic characteristics of the respondents were examined, and reliability tests and regression analysis were conducted.

KEYWORDS

Public Relations, Occupational Anxiety, University Students, Associate, Undergraduate.

Makale Geliş Tarihi / Submission Date	Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance
05.10.2022	26.10.2022
Atf	Summak, M. E. (2022). Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Halkla İlişkiler Öğrenimi Gören Öğrencilerin Mesleki Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25 (2), 719-726.

GİRİŞ

Halkla ilişkiler bir anlamda bu işin eğitimini almış, meslek için gerekli olan bilgi ve beceriye sahip meslek mensupları tarafından yürütülen, kendine özgü amaç ve ilkeleri olan planlı uygulamaları içeren bir süreçtir. Halkla ilişkiler mesleğini yürütecek olan kişilerin profesyonel bir konum kazanmalarında akademik düzeyde almış oldukları eğitim önemli bir yere sahiptir. Bu eğitim sürecinde mesleğe başlamadan daha öğrencilik aşamasında mesleğe yönelik bazı kaygılar taşımaları da oldukça normaldir. Bu kaygılar farklı içeriklere sahip olup farklı seviyelerde hissedilebilmektedir. Bu kaygılar içerisinde özellikle mesleğe başladığında elde edeceği gelirin kişiye normal bir hayat standardı sağlayamaması önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanında mesleğinin gereklerini tam olarak yerine getirememesi, mesleğin toplum tarafından algılanış şekli ve itibarı, iş ortamına uyum sağlayamama gibi birçok kaygının olduğu görülmektedir.

1. BİR MESLEK OLARAK HALKLA İLİŞKİLER

Dünya üzerinde var olan ekonomik sistemler, mal ve hizmet üretiminin gerçekleştirilmesi ve bunların dağıtımının sağlanması için ihtiyaç duyulan kurumlardan oluşur. Bu kurumların iş kavramı üzerine yapılandırıldıkları görülmektedir. Bu yapılandırma sürecinde bir iş var olan ekonomik sistemin ve kültürün şekillendirdiği şartlara uygunluk sağlaması neticesinde meslek olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan meslekleşme olgusu ekonomik sistemin temel unsurları arasında yer almaktadır(Tuncer, 2009: 64). Ekonomik sistemde ortaya çıkan ve kültürle şekillenen meslek kavramına yönelik literatürde farklı bakış açılarına sahip birçok tanım ve model yer almaktadır. Bu tanımlamalardan bazıları aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Yapılan bu tanımlardan bir tanesi mesleği; kişinin hayatını kazanmak ve geçimini temin etmek için sürekli olarak üzerinde çalıştığı iş veya fikir alanı(Ertekin, 1988: 35) olarak ifade etmektedir. Bu tanımlama kişinin taşıdığı ekonomik beklentilere yönelik olarak yapılan bir tanımlamadır.

Ayrıca, Ertekin (1988:36) mesleğin “uğraş” kavramıyla da açıklanmaya çalışıldığını fakat bunun mesleki faaliyetlerden farklı bir kavram olduğunu ifade ederek mesleği; Belirli bir öğrenim ve tecrübe sonunda kazanılan bilgi ve beceriler yoluyla, belirli kurallara uyularak yapılan çalışmalar olarak değerlendirmektedir.

Diğer bir tanımlama; gerçekleştirilen bir uygulamanın meslek olarak değerlendirilebilmesi için eğitiminden, uygulama aşamasındaki etik yaklaşıma, meslek kültürünün oluşumundan, uygulayıcının sahip olması gereken temel özelliklere ve öğrenme koşullarına kadar birçok ayrıntının temel mesleki esaslar çerçevesinde tanımlanmış olması (Işık ve Akdağ, 2011: 113) gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Bunun yanında meslek kavramını kamu yararı ilişkisi boyutunda değerlendiren(Lim ve Hussein, 2006: 55) tanımlamalar da bulunmaktadır.

Ayrıca bir faaliyet alanının meslek olarak kabul görebilmesi için belli standartlara sahip olması gerekmektedir. Bu standartlar; faaliyet alanının açık bir şekilde belirlenmesi ve işin tanımlanması, meslek icra eden kişinin bir rol üstlenmesi, ahlak standartlarının bulunması, mesleğe yönelik eğitim ve işe alma standartlarının olması, meslek icra eden kişilerin örgütlenmesi ve mesleğin herkes tarafından yapılamayacak bir faaliyet alanı olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir (Kalender, 1999: 25). Böylece gerek bir faaliyetin gerekse bir uğraş alanının meslek olarak nitelendirilebilmesi için belli standartları taşıması gerektiği noktası literatürde yapılan tanımlamalarda vurgu yapılan konuların başında geldiği görülmektedir.

2. KAYGI KAVRAMI VE MESLEKİ KAYGI

En genel anlamıyla kaygı; algılanan tehlikeye karşı hazır olma esnasında hissedilen güçsüzlük duygusunun mevcut duygusal durum olarak ifade edilmesidir (Watt ve Morris, 2001: 245). Ayrıca kişinin hayatında belli dönemlerde yaşadığı ve gelecekte de yaşayacağı muhtemel olan zorluklarla dolu olayları düşünmesi ile şekillenen güvensizlik, kararsızlık ve çatışma hissettiği durumlar karşısında gösterdiği tepkiler olarak da ifade edilebilir (Koç, 2004: 19).

Kaygı, genellikle gelecekle ilgili olarak insanı üzen ve sıkıyan bir beceri halidir (Öncül, 2000:676). Güvensizlikten doğan tedirgin edici bir duygu olup nedeni açık olmayan bilinç dışında gerçekleşen korku veya giderilmeyen isteklerden doğan sıkıntı halidir (Bakırcıoğlu, 2006:147). Bu sıkıntı, stres yaratan durumlar karşısında ortaya çıkar ve algılama güçlüğü, gerginlik gibi başkaları tarafından gözlemlenebilen tepkilere dönüşür.

Geleceğe yönelik endişe ve gerginlik durumu olan kaygı, bilinmeyen ve anlaşılmayan bir tehlikeyi beklemek kişide huzursuzluk ve gerginlik yaratır (Kaya ve Varol, 2004: 32). Kişinin sosyal hayatındaki ilişkilerini ve yaşantısını etkileyen, tedirginliğe sebep olan bir duygudur. Bu duygunun hissedilme derecesinin kişiye getirdiği bazı avantaj ve dezavantajları vardır. Düşük düzeyde hissedilen kaygı kişiyi bazı tehlikelerden koruyabilmektedir. Fakat yüksek düzeyde hissedilen kaygı kişiyi başarısızlığı götürür ve özgüvenini yitirmesine sebep olabilir (Doğan ve Baş, 2003: 1).

Spielberger kaygıyı, “durumluk kaygı” ve “sürekli kaygı” olmak üzere iki farklı açıdan ele almıştır. Durumluk kaygının temelinde, kişinin içinde bulunduğu durumu tehdit eden tehlikelerin olduğunu algılaması ve yorumlaması vardır. Bu durum kişide, kaygı ve elem veren duygulanım durumu yaratır ve bu duygulanım durumu kişi tarafından algılanır, anlaşılır ve duyumsanır. Sinir sistemi işlevlerinde bazı değişimler meydana gelir ve bu değişimler belirtilerle ortaya çıkar (Köknel, 2014: 25). Belli durumlarda ortaya çıkan durumluk kaygı, kaygı yaratan durumun ortadan kalkmasına bağlı olarak ortadan kalkar.

Sürekli kaygı ise, geleceğe yönelik hissedilen ve bireyin kaygı yaşantısına olan yatkınlığını ifade eder. Bu kaygı türü bireyin içinde bulunduğu durumdan bağımsız olarak varlığını sürdürür ve bireylerin bazı davranış ve yaşantılarında ağırlığını daha çok hissettirerek yaşamın tümüne yayılır (Öner ve Le Compte, 1998: 2; Kaya ve Varol, 2004: 32; Silah, 2005: 149).

Spielberger, sürekli kaygının durumluk kaygıya oranla daha durağan ve sürekli olduğunu belirtmiştir. Şiddetli kişilik yapısına, kişiliği oluşturan katmanların işlevlerine bağlı olarak değişiklik gösterir. Kaygıya yatkın kişilik yapısı sürekli kaygı düzeyini etkiler. Kişilerin sürekli kaygı düzeylerinin birbirinden farklı olması, tehdit eden tehlike durumunun algılanmasını, anlaşılmasını yorumunu, değerlendirmesini değiştirir. Sürekli kaygı düzeyindeki bu değişiklik, durumluk kaygı düzeyini de değiştirir. Günlük yaşantıda kişilik yapısı ve kişiliği oluşturan katmanların işlevi sonucu ortaya çıkan yüksek sürekli kaygı düzeyi, engel aşma sorun çözme durumlarında durumluk kaygı düzeyinin aşırı, şiddetli sürekli biçimde yükselmesine yol açar (Köknel, 2014: 26).

Yukardaki açıklamalar doğrultusunda, öğrencilerin gelecek beklentileri ile ilgili belirsizliklerin ciddi şekilde kaygı uyandırdığı açıktır. Çoğu öğrenci üniversite yıllarını, gerçek hayata yönelik iş tecrübesi olmadan sürdürmekte ve tamamlamaktadır. Bu durum iş piyasasına geçişi zorlaştırmakta ve kaygıyı arttırmaktadır (Belle, vd., 2022: 1126).

Geleceğe yönelik kaygıların belli bir seviyede kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Öğrencilerin üniversite öğrenimleri sürecinde uzman kişiler tarafından verilecek eğitim veya seminerlerle kaygıyla başa çıkma davranışı kazanabilmeleri mümkün olabilecektir (Güdücü ve Özerk, 2022: 766).

Kaygı, kişinin yaşayabileceği en temel duygular arasında yer almaktadır. Günümüz toplumların yaşadığı en önemli sorunların başında işsizlik gelmektedir. Bu durum özellikle üniversite öğrenimi gören öğrenciler ve onların aileleri tarafından sorun olarak algılanmakta ve böylece kaygıya sebebiyet vermektedir. Öğrencilerin iş bulma ile ilgili sorunlar, aldıkları eğitimin sektör beklentilerini karşılayabilmesi, yeterli ekonomik gelir gibi birçok konu kaygıyı besleyen önemli belirsizlikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Çalışmanın bu bölümünde, yapılan araştırmanın metodolojisine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı; ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesidir. Üniversite öğrenimi, kişilerin gelecekte yapacakları mesleğin temel belirleyicileri arasında yer alır. Bu süreç içerisinde kişi geleceğine ve mesleğine yönelik olarak çeşitli kaygılar duyabilmektedir. Bu kaygıların hissedilme dereceleri sosyal hayatını ve öğrenim hayatını belli aşamalarda olumsuz bir şekilde etkileyerek umutsuzluğa neden olmaktadır. Bu araştırma; öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulamama ve iş bulduğunda da mesleki yeterlilik noktasındaki kaygılarıyla ilgili güncel veriler sağlaması açısından önemlidir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Selçuk Üniversitesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma ana kütleyi temsil edecek bir örneklem üzerinden yürütülmüştür. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından hazırlanan örneklem Büyüklükleri ($\alpha=0.05$) tablosu dikkate alınarak örneklem büyüklüğü ± 0.05 örneklem hatası $p=0,5$ ve $q=0,5$ güven aralığı olarak belirlenmiştir. Lisans ve önlisans öğrencilerinin görüşlerinin eşit bir şekilde temsil edilebilmesi için 150’şer örneklem (150 önlisans, 150 lisans) kolayda örnekleme metodu ile seçilerek toplamda 300 örneklem oluşturulmuştur.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesini amaçlayan bu araştırma, nicel verilere dayalı genel tarama modelinde ve ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrenden, evren

hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama modelleridir. İlişkisel tarama modelleri ise, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000:79).

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmış ve anketler anketörler aracılığıyla yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmada Güler (2018)'in "Halkla İlişkiler Öğrencilerinin Mesleki Kaygılarının Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması" isimli makalesinde geliştirdiği ölçekten faydalanılmıştır. Ölçek 5 boyuttan oluşmakta olup; 1.boyutta, görev ve görev merkezli kaygı (15 soru), 2. Boyutta, ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı (10 soru), 3. Boyutta, mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı (6 soru), 4. Boyutta, belirsizlik merkezli kaygı (7 soru), 5. Boyutta ise, kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı yer almaktadır. Anketler beşli likert şeklinde hazırlanmış ve uygulanmıştır. Anket uygulaması; Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Bilimsel Etik Kurulunun 22.03.2021 tarih ve 49557 sayılı yazılı izni kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Veriler normal dağılım göstermediği için parametrik analizler uygulanmıştır. Verilerin çözümü ve yorumlanmasında, betimsel istatistikler, Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırmanın anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

3.4. Araştırma Soruları

Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen araştırma soruları aşağıda yer almaktadır.

- 1- Mesleki kaygı alt boyutlarına göre öğrencilerin kaygı düzeyleri nedir?
- 2- Öğrencilerin öğrenim türüne göre mesleki kaygı düzeylerinin alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3- Öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 4- Önlisans öğrenimi gören öğrencilerin devam ettikleri sınıfa göre mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5- Lisans öğrenimi gören öğrencilerin devam ettikleri sınıfa göre mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgular ve bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1: Ölçeğin Güvenirlik Katsayıları

İfade Sayısı	Cronbach's Alfa Güvenirlik Katsayısı
49 madde	0,85

Araştırmada kullanılan ölçeğin geçerliğini sağlamak için uzman görüşü alınmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha = 0,93 olarak bulunmuş olup bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	%	Sınıf	n	%
Kadın	185	61,7	1. Sınıf	128	42,7
Erkek	115	38,3	2. Sınıf	94	31,3
Yaş			3. Sınıf	55	18,3
20 ve altı	148	49,3	4. Sınıf	23	7,7
21-23 arası	114	38,0			
24-26 arası	30	10,0			
27 ve üstü	8	2,7			

Araştırmaya katılan öğrencilerin %61,7'sini kadınlar %38,3'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş aralıklarına bakıldığında ise: %49,3'ü 20 yaş ve altı, %38'i 21-23 yaş arası, %10'u 24-26 yaş arası ve %2,7 ise 27 yaş ve üstüdür. Öğrencilerin; %42,7'si birinci sınıfta, %31,3'ü ikinci sınıfta, %18,3'ü üçüncü sınıfta ve %7,7'si ise dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Tablo 4: Alt Boyutlara Göre Mesleki Kaygı Düzeyleri

	N	Mean	Std. Deviation
Ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı	300	3,0890	,92685
Belirsizlik merkezli kaygı	300	2,9667	1,00865
Mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı	300	2,6150	1,04213
Kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı	300	2,4289	1,11455
Görev ve görev yeri merkezli kaygı	300	2,3213	,75297

Tablo 4’de görüldüğü gibi, mesleki kaygının alt boyutlarına yönelik olarak gerçekleşen kaygılarda en yüksek 3,0890 ortalama puanla birinci sırada ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı alt boyutu yer almaktadır. Onu 2,9667 ortalama puanla belirsizlik merkezli kaygı ikinci sırada takip etmektedir. Üçüncü sırada ise 2,6150 ortalama puanla mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı yer almaktadır. Dördüncü sırada 2,4289 ortalama puanla kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı yer almakta olup en düşük ortalamaya sahip olan görev ve görev yeri merkezli kaygı ise 2,3213 ortalama puanla beşinci sırada yer almaktadır. Bu veriler doğrultusunda, ön lisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin ekonomi ve yaşam şartlarına ilişkin kaygıları diğer kaygılara göre daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Öğrenim Türüne Göre Öğrencilerin Mesleki Kaygı Düzeyleri

	Öğrenim Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı	Önlisans	150	2,1524	,64513	-3,713	0,00*
	Lisans	150	2,4902	,81493		
Belirsizlik merkezli kaygı	Önlisans	150	3,1140	,84306	0,432	0,64
	Lisans	150	3,0640	1,00591		
Mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı	Önlisans	150	2,4867	1,01030	-1,984	0,33
	Lisans	150	2,7433	1,06090		
Kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı	Önlisans	150	3,0219	1,00290	0,923	0,34
	Lisans	150	2,9114	1,01471		
Görev ve görev yeri merkezli kaygı	Önlisans	150	2,1944	,93055	-3,577	0,00*
	Lisans	150	2,6633	1,23134		

*p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim türüne göre mesleki kaygı düzeyleri arasında ilişkinin belirlenmesi için Independent Samples t-test analizi yapılmıştır. T testi sonucuna göre; ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı ve görev ve görev yeri merkezli kaygı alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Lisans düzeyindeki öğrencilerin mesleki kaygı puanları önlisans düzeyindeki öğrencilerin puanlarına göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Mesleki Kaygı Düzeyleri

	Öğrenim Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı	Önlisans	115	2,3310	,80364	-3,713	0,86
	Lisans	185	2,3153	,72185		
Belirsizlik merkezli kaygı	Önlisans	115	3,1087	,94864	0,432	0,77
	Lisans	185	3,0768	,91542		
Mesleki yeterlilik ve mahrem merkezli kaygı	Önlisans	115	2,5928	1,15664	-1,984	0,77
	Lisans	185	2,6288	,96719		
Kararsızlık ve özgüven eksikliği merkezli kaygı	Önlisans	115	2,8559	,87174	0,923	0,13
	Lisans	185	3,0355	1,08166		
Görev ve görev yeri merkezli kaygı	Önlisans	115	2,5710	1,07969	-3,577	0,08
	Lisans	185	2,3405	1,12956		

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre kaygı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Independent Samples t-test analizi yapılmıştır. Test sonucuna göre cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Tablo 5: Önlisans Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Kaygı Düzeyleri

	Öğrenim Türü	N	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Genel Kaygı Düzeyi	1.Sınıf	83	2,5526	,58504	0,23	0,981
	2.Sınıf	66	2,5503	,60490		

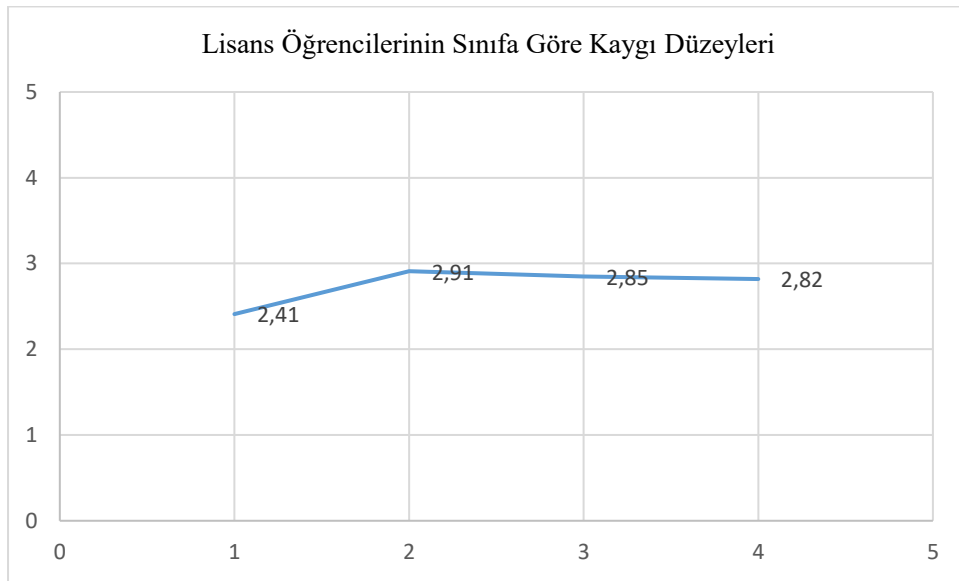
Araştırmaya katılan önlisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflarına göre kaygı düzeyleri arasında ilişkinin tespiti için Independent Samples t-test analizi yapılmıştır. T testi sonucuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 6: Lisans Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Kaygı Düzeyleri

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Genel Kaygı Düzeyi	Gruplar arası	3,931	3	1,310	2,912	,037*
	Grup içi	65,695	146	,450		
	Toplam	69,626	149			

*p<0,05

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıfa göre toplam kaygı düzeyleri arasında ilişki bulunup bulunmadığını test etmek için One Way Anova testi yapılmıştır. Anova testine göre, öğrenim görülen sınıfa göre kaygı düzeyi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Farklılığın kaynağını tespit etmek için LCD testi uygulanmıştır. Buna göre 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kaygı düzeyleri 1. ve 2. sınıfta okuyan öğrencilerin kaygı düzeyleriyle farklılaştığı görülmektedir. Ayrıca kaygı düzeyinde doğrusal bir artış olduğunu söylemek mümkündür.

SONUÇ

Üniversite öğrenimi gören gençler gelecekte yapacakları mesleğe yönelik olarak çeşitli kaygılar duyabilmektedirler. Bu kaygıların hissedilme dereceleri öğrencinin sosyal hayatını ve öğrenim hayatını olumsuz yönde etkileyerek umutsuzluğa yol açabilmektedir. Yapılan bu çalışmada önlisans ve lisan seviyesinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenerek güncel verilere ulaşılmıştır. Bu veriler ışığında elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları incelendiğinde önemli oranda kadınlardan oluştuğu dikkat çekmektedir. Bu durum halkla ilişkiler mesleğinin kadınlar tarafından daha fazla oranda tercih edildiği ve bir kadın mesleği olduğu söylenebilir. Öğrencilerin mesleki kaygı boyutları içerisinde en yüksek kaygı düzeyine sahip boyutun ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygının olduğu anlaşılmaktadır. Bu boyut içerisinde öğrenciler mesleğe başladıklarında alacakları ücret kaygının merkezinde yer almaktadır. Ülkede yaşanan ekonomik olumsuzluklar ve genç nüfus arasındaki yüksek işsizlik oranlarının mevcudiyetinden dolayı bu yöndeki kaygıların yüksek oranda hissedilmesi normal karşılanabilir. Ayrıca öğrenciler kamuda halkla ilişkiler mesleğine yönelik tahsis edilen alanların yetersiz olmasından dolayı bu alanda iş bulabilme noktasında da yüksek kaygı seviyesine sahip oldukları görülmektedir.

Önlisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri arasında iki boyutta anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Lisans düzeyindeki öğrencilerin ekonomik ve iş-yaşam merkezli kaygı ile görev ve görev yeri merkezli kaygı düzeyleri önlisans öğrencilerinin kaygı düzeylerinden anlamlı şekilde yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç, toplumun ve iş dünyasının önlisans ve lisans öğrenimine bakış açıları arasındaki farkla uyumsuzdur. Çünkü toplum lisans öğrenimini daha prestijli görmekte ve bu durum önlisans öğrencilerinin daha yüksek mesleki kaygı duymaları beklentisi yaratmaktadır. Araştırma sonucu bunun tam tersi bir durum ortaya koymuştur.

Önlisans ve lisans düzeyinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Gerek erkek öğrenci olsun gerekse kadın öğrenci olsun yaklaşık olarak aynı düzeyde mesleki kaygı duymaktadırlar.

Araştırmaya katılan önlisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflarına göre kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Böylece önlisans öğrenimi gören öğrencilerin 1. Sınıfta ki mesleki kaygı düzeyleriyle 2. Sınıfta (son sınıf) ki mesleki kaygı düzeylerinde bir değişikliğin olmadığı görülmüştür. Son sınıfı okuyan öğrencilerin okulu bitirme ve iş hayatına atılma aşamasına gelmelerinden dolayı mesleki kaygılarının birinci sınıfa göre daha yüksek olması beklenirken araştırma sonucu bunun tersi bir durum ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıfa göre kaygı düzeyi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin kaygı düzeyleri 1. ve 2. sınıfta okuyan öğrencilerin kaygı düzeyleriyle farklılaşmakta olup doğrusal bir artışın olduğu söylenebilir.

Yukarıda ifade edilen bu sonuçlar ışığında önlisans ve lisans seviyesinde halkla ilişkiler öğrenimi gören öğrencilerinin orta düzeyde bir mesleki kaygı seviyesine sahip oldukları görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Akgün Güdücü, S. ve Özerk, H. (2022). Türkiye’ de Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygılarıyla İlişkili Olarak 1996-2020 Yılları Arasında Yapılan Araştırmaların İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(6): 748-769.
- Bakırcıoğlu, R. (2006). *Ansiklopedik Psikoloji Sözlüğü* (1. Basım), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Belle, M. A., Antwi, C. O., Ntim, S. Y., Affum-Osei, E., ve Ren, J. (2022). Am I gonna get a job? Graduating students’ psychological capital, coping styles, and employment anxiety. *Journal of Career Development*, 49(5), 1122-1136.
- Doğan, A. A. Ve Baş, M. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Durumluk Kaygı Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişkileri, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 1-5.
- Ertekin, Y. (1988). Halkla İlişkiler ve Meslekleşme Olgusu, *Halkla İlişkiler Sempozyumu-87*, Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 35-46.
- Işık, M. ve Akdağ, M. (2011). *Dünden Bugüne Halkla İlişkiler*, Konya: Eğitim Akademi Basım.
- Kalender, A. (1999). Türkiye’de Halkla İlişkilerin Meslekleşmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Selçuk İletişim Dergisi*, 1 (1), 23-33.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (10.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, M. ve Varol, K. (2004). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği), *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 17(17), 31-63.
- Khor, Y. L., ve Hussein, A. (2006). Professionalism and Ethics: Is the Tobacco Industry Damaging the Health of the Public Relation Profession?. *Kajian Malaysia*, 24(1-2), 55- 71.
- Koç, H. (2004). *Profesyonel Futbolcularda Durumluk Kaygı Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Köknel, Ö. (2014). *Kaygıdan Korkuya*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri sözlüğü* (1.Basım), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Öner, N. ve Le Compte, A. (1998). *Sürekli Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*, (2. Basım), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Silah, M. (2005). *Endüstride Çalışma Psikolojisi*, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tuncer, M. U. (2011). Halkla ilişkilerde Meslek Standartları: Uygulayıcılara Yönelik Bir Araştırma, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (32), 63-85.
- Watt A.P. ve Morris T. (2001). Criterion Validity of the Sport Imagery Ability Measure (SIAM), English, In *Proceeding Of The 10th World Congress Of Sport Psychology*.